



Audun Langørgen og Remy Åserud

**Faktorer bak kommunale
variasjoner i utgifter til
sosialhjelp i 2000**

Notater

Innhold

Innhold	2
1. Innledning og sammendrag.....	3
2. Variable, data og effekter på kommunal atferd.....	4
3. Modellspesifikasjon og estimeringsmetode.....	6
4. Forklaring av utgifter til sosialhjelp per innbygger	6
5. Sosialhjelp til ulike grupper av innvandrere og virkninger av sosial segregering.....	9
6. Anslag på relative kostnadsvekter for sosialhjelpskriteriene	10
Referanser	13
Tabellvedlegg	14
De sist utgitte publikasjonene i serien Notater.....	19

1. Innledning og sammendrag*

Dette notatet dokumenterer resultater fra en analyse av kommunale variasjoner i driftsutgifter til sosialhjelp. Analysen er utført på oppdrag av Riksrevisjonen. Notatet er en oppdatering av en tilsvarende analyse av sosialhjelp som for noen år siden ble utført på oppdrag fra Inntektssystemutvalget, se NOU (1996:1). Den tidligere analysen var basert på data for 1993, og er dokumentert av Langørgen (1995). Oppdateringen i dette notatet er basert på data for 2000. Spesifikasjonen av modeller er nøyaktig den samme som forrige gang, og formålet er å belyse eventuelle endringer i analyseresultatene. I den grad vi finner betydelige endringer i analyseresultatene kan dette brukes som et argument for å foreta en oppdatering av kostnadsnøkkelen for sosialhjelp i inntektssystemet.

Langørgen (2001) argumenterer for at variasjoner i utgiftsbehov lar seg identifisere innenfor en simultan modell hvor samtlige sektorer for kommunal tjenesteyting blir sett i sammenheng. I såkalte partielle analyser hvor enkeltstående sektorer blir analysert hver for seg, kan estimatene for de ulike forklaringsvariablene gi skjeve anslag på kommunenes utgiftsbehov. I slike spesialtilfeller hvor utgiftene i den aktuelle sektoren er inntektsuelastisk, vil imidlertid partielle analyser kunne brukes til å identifisere marginale utgiftsbehov. Langørgen (1995), Aaberge og Langørgen (1997) og Langørgen og Aaberge (2001) viser at sosiale tjenester har lave inntektselastisiteter sammenliknet med andre kommunale tjenester. Det er på denne bakgrunn at vi i dette notatet benytter en partiell tilnærming.

I motsetning til analysen fra 1993 har vi i denne omgang ikke analysert variasjoner i sosialhjelpsutgifter per klient, kun sosialhjelpsutgifter per innbygger i kommunen. De uavhengige variablene i modellene kan grovt deles i tre grupper:

- Variable som beskriver kommunal økonomi: Kommunale frie inntekter og proportsats for arbeidsgiveravgift.
- Variable som fanger opp ulike strukturelle forhold i kommunene: Folkemengden og gjennomsnittlig reisetid til kommunesenteret.
- Variable som beskriver ulike sosioøkonomiske forhold: Folkemengden i ulike aldersgrupper, antall innvandrere, arbeidsledige, skilte og separerte, mottakere av overgangsstønning, uførepensjonister, barn av enslige forsørgere, utskrivninger fra sykehus med alkoholrelaterte diagnoser, brutto flytting, gjennomsnittlig lønnsinntekt og gjennomsnittlig kvadratmeterpris på brukte selveierboliger.

* Takk til Svein Abrahamson, Ådne Cappelen og Grete Lilleschulstad for nyttige kommentarer.

Resultatene basert på 2000-data bekrefter mange av de resultater som vi fant på data for 1993, men vi finner også endringer i resultatene. Som tidligere finner vi at utgiftene til sosialhjelp per innbygger øker med andelen arbeidsledige, andelen skilte og separerte og andelen flyktninger og fjernkulturelle innvandrere i en kommune. Sosial segregering og opphopning av utsatte grupper som arbeidsledige, skilte og innvandrere fører til at det blir relativt mange ressurskrevende klienter, og dermed høye utgifter til sosialhjelp. Kommunenes kostnader for å integrere nærkulturelle flyktninger som har vært bosatt i mer enn fem år har økt fra 1993 til 2000. Forrige analyse tydet på at en høy andel mottakere av overgangsstønad og en høy andel uførepensjonister bidrar til å redusere utgiftene til sosialhjelp per innbygger. På data for 2000 finner vi ingen statistisk signifikante effekter av disse variablene. I likhet med forrige gang fant vi heller ingen signifikante effekter av kommunale frie inntekter per innbygger. Til forskjell fra forrige gang fant vi denne gangen ingen signifikant effekt av kvadratmeterprisen på brukte selveierboliger. Små kommuner har fortsatt relativt lave utgifter til sosialhjelp.

2. Variable, data og effekter på kommunal atferd

Resultater fra den tidligere analysen er vist i tabell 5 og tabell 6 i vedlegget. Disse tabellene kan sammenliknes med hhv. tabell 3 og tabell 4 som viser tilsvarende modeller estimert på data for 2000. Analysen i dette notatet omfatter 435 kommuner, dvs alle norske kommuner.¹ Den avhengige variabelen i analysen er driftsutgifter i sosialhjelp. Driftsutgifter er definert som summen av lønn i faste stillinger, annen lønn, sosiale utgifter, vedlikehold av bygninger og anlegg, andre driftsutgifter og overføringer til private.

Tabell 1 viser statistikk for kommunale utgifter til sosialhjelp per innbygger. Ved beregning av gjennomsnitt i tabellen veier hver kommune like mye, uavhengig av kommunens innbyggertall. Gjennomsnittlige sosialhjelpsutgifter per innbygger var på 628 kroner i 2000, mens de i 1993 var på 493 kroner.

Tabell 1. Summarisk statistikk for kommunale utgifter til sosialhjelp per innbygger i 1993 og i 2000. Kronebeløp i 1 000.

	Gj.snitt	Std.avvik	Min.	Maks.
Sosialhjelpsutg. per innbygger 2000	0,628	0,366	0,017	2,335
Sosialhjelpsutg. per innbygger 1993	0,493	0,290	0,009	1,927
Sosialhjelpsutg. per innbygger i 1993 målt i 2000-kr.*	0,639	0,376	0,012	2,496

* Utgiftene er omregnet ved hjelp av nasjonalregnskapets prisindeks for kommunalt konsum.

¹ I forrige analyse var grunnlaget 434 kommuner, alle kommuner i Norge unntatt Fredrikstad som da nettopp var blitt en ny storkommune.

Som mål på kommunenes økonomiske ressurser bruker vi frie inntekter, som består av skatteinntekter og rammetilskudd. For normale goder vil høyere inntekter føre til høyere etterspørsel, og vi forventer at utgiftene til sosialhjelp vil øke eller være uendret når inntektene øker. Satser for arbeidsgiveravgift er inkludert for å fange opp eventuelle inntekts- og substitusjonsvirkninger som følge av den regionale differensieringen. En økning i arbeidsgiveravgiften kan med uendrete inntekter føre til at kommunen vil redusere utgiftene i sektorer med høy inntektselastisitet og høy arbeidskraftintensitet. I så fall blir det rom for økte utgifter i sektorer med lav inntektselastisitet eller lav arbeidskraftintensitet.

Strukturelle forhold som kan påvirke kommunale utgifter er folkemengden og bosettingsmønsteret. Det kan tenkes å være knyttet sosiale problemer til sentralisering og urbanisering, slik at det i kommuner med høyt folketall er større behov for sosiale tjenester per innbygger. Spredtbygghet kan bidra til å øke kostnadene i enkelte sektorer. Dette er forsøkt fanget opp ved å beregne innbyggernes reisetid til kommunesenteret, ved et mål som kalles beregnet reisetid (se Kommunaldepartementet (1990) og Reid (2002)). Beregnet reisetid forventes ikke å ha noen sterk effekt på utgifter til sosialhjelp.

Ved valg av sosioøkonomiske faktorer som kan påvirke sosialhjelpsutgiftene har vi søkt å avgrense sosiale grupper med antatt høy tilbøyelighet til å være klienter. Dette gjelder grupper som skilte og separerte, arbeidsledige og ulike grupper av innvandrere. Fjernkulturelle innvandrere er definert som innvandrere med bakgrunn fra land i Asia, Afrika, Mellom- og Sør-Amerika eller Tyrkia.²

Kommuner med mange mottakere av overgangsstønad og uførepensjon kan få høye sosialhjelpsutgifter hvis mottakerne sper på inntekten med sosialhjelp. Men det kan også gi lavere utgifter dersom de statlige trygdeordningene fungerer som alternativer til sosialhjelp. Det er først og fremst personer i alderen 16-66 år som mottar sosialhjelp. Vi har derfor inkludert den samlede folkemengden i denne aldersgruppen som en forklaringsvariabel. En hypotese går ut på at det i kommuner med høy inn- og utflytting kan oppstå særskilte sosiale problemer. Vi har derfor inkludert brutto flytting (inn og ut av kommunen) for å teste denne hypotesen.

Vi har forsøkt å fange opp virkninger av alkoholmisbruk. Som en tilnærming antar vi at graden av misbruk kan måles ved antall utskrivninger fra sykehus med alkoholrelaterte diagnoser over perioden 1997-2001.³ Høyt misbruk kan både føre til at det blir flere klienter og høyere utgifter per klient. Høye

² I inntektssystemet for kommunene blir innvandrere fra disse landene betegnet som "innvandrere fra ikke-industrialiserte land".

³ Variabelen er fremkommet ved å summere antall utskrivninger med diagnosene F10.0, F10.1, F10.2, F10.3 - F10.9, G62.1, I42.6, K29.2, K70.0 - K70.9, R93.2 og T51.0 - T51.9.

boligpriser i en kommune kan bidra til høyere utgifter per klient, siden mye av sosialhjelpen går til å dekke boligutgifter. Vi måler prisnivået på boligmarkedet ved hjelp av gjennomsnittlig kvadratmeterpris på brukte selveierboliger i 2000. Kommuner med få omsatte selveierboliger er slått sammen fylkesvis for at ikke tilfeldige standard- og kvalitetsforskjeller på de omsatte boligene skal slå for sterkt ut på prisindikatoren. Høye boligpriser kan også innebære at kommunen har relativt mange innbyggere med god privat økonomi, noe som kan bidra til lavere sosialhjelpsutgifter. Vi har forsøkt å kontrollere for denne effekten ved å inkludere pensjonsgivende lønnsinntekt per lønnsinntaker som en forklaringsvariabel.

Veide gjennomsnitt for forklaringsvariablene i analysen er gjengitt i tabell 7 i tabellvedlegget. Tabell 7 viser at det fra 1993 til 2000 har blitt flere innvandrere og flyktninger som det ikke blir kompensert for gjennom integreringstilskuddet til kommunene.⁴ Det har også skjedd en økning i andelen skilte og separerte, mens det har blitt færre arbeidsledige. Videre ser vi at det har skjedd en kraftig reduksjon i gjennomsnittlig reisetid til kommunesenteret, men denne reduksjonen skyldes i hovedsak endringer i beregningsmetoden, se Reid (2002).

3. Modellspekifisering og estimeringsmetode

For å få sammenliknbare resultater bruker vi samme spesifisering som Langørgen (1995). Den avhengige variabelen er utgifter per innbygger. De fleste forklaringsvariablene blir også målt per innbygger. Kvadratmeterpriser på boliger blir målt i 1 000 kroner. Satsen for arbeidsgiveravgiften blir målt i prosent. Pensjonsgivende lønnsinntekt blir målt i hundre tusen kroner per lønnsinntaker. Den inverse av folkemengden er inkludert for å fange opp virkninger av sentralitet og urbanitet som ikke fanges opp av andre variable i modellen. For øvrig er alle kronebeløp målt i 1 000 kroner. Den lineære regresjonsmodellen blir estimert ved hjelp av minste kvadraters metode.

4. Forklaring av utgifter til sosialhjelp per innbygger

Estimeringsresultater for sosialhjelpsutgifter per innbygger i 2000 er rapportert i tabellene 3 og 4. Koeffisienten for fjernkulturelle utenlandske statsborgere i modell 1 kan tolkes på følgende måte: Når antall fjernkulturelle utenlandske statsborgere øker med én person, vil driftsutgiftene til sosialhjelp øke med 19 000 kroner. Effekten er klart signifikant, med en t-verdi på 7,58. Videre fant vi, som i 1993, en signifikant positiv effekt av antall skilte og separerte i alderen 16-59 år. Når gruppen av skilte og separerte i alderen 16-59 år øker med én person, vil driftsutgiftene til sosialhjelp øke med 10 800 kroner ifølge modell 1.

⁴ Det blir gitt kompensasjon gjennom et eget integreringstilskudd for flyktninger som er bosatt i løpet av de siste fem år.

Gruppen av arbeidsledige ble splittet på personer under 25 år og personer 25-59 år. Vi forventet at en arbeidsledig ungdom ville medføre større sosialutgifter enn en arbeidsledig voksen, fordi færre av de ungdomsledige har rett til dagpenger. Ifølge modell 1 vil en økning i ungdomsledigheten med én person føre til økte sosialhjelpsutgifter med 10 200 kroner, mens én ekstra arbeidsledig i alderen 25-59 år øker utgiftene med 11 400 kroner. Ved forrige estimering var det mye større forskjell mellom aldersgruppene, se tabell 5. Basert på data for 1993 fant vi at ledige under 25 år økte utgiftene til sosialhjelp med 21 750 kroner, mens ledige mellom 25 og 59 år bare økte utgiftene med 6 090 kroner.⁵ Ved sammenlikning av tabell 3 og 5 finner vi også at det er blitt større usikkerhet knyttet til estimatene for ledige under 25 år, slik at disse koeffisientene ikke er signifikant forskjellige fra null når vi ser på 2000-data.

De estimerte effektene av andel mottakere av overgangsstønad, andel uførepensjonister og andel av befolkningen i alderen 16-66 år kom ut med varierende statistisk signifikans avhengig av modellspesifikasjon i analysen for 1993. De estimerte koeffisientene for disse tre variablene var negative. Basert på data for 2000 finner vi ingen statistisk signifikante effekter av de tre variablene.

Koeffisientestimatet for brutto flytting per innbygger er negativt både for 1993 og for 2000, noe som motsier hypotesen om at økt flytting gir økte sosialhjelpsutgifter. En mulig forklaring på dette resultatet er at høy mobilitet fører til større sosiale og/eller kulturelle avstander mellom innbyggerne, noe som kan svekke innbyggernes og politikernes motivasjon for å bevilge penger til et omfordelende tiltak som sosialhjelp. En alternativ tolkning er at kommuner med høy mobilitet velger å være mindre generøse med sosialhjelp, fordi de ikke ønsker å tiltrekke seg flere potensielle klienter. Dessuten kan tyngre sosialhjelpsklienter ha en forholdsvis høy tilbøyelighet til å flytte til noen få store byer, som Oslo, Bergen og Trondheim. Kommuner med høy brutto flytting kan derfor bli sittende igjen med klienter som er relativt mindre ressurskrevende.

På 1993-data ble det ikke funnet noen signifikant effekt av beregnet reisetid per innbygger. På data for 2000 er denne effekten signifikant negativ, slik at større reiseavstander gir lavere kostnader til sosialhjelp. Estimerer for koeffisienten for invers folkemengde var ikke signifikant i modell 1 i analysen fra 1993, men denne gang har den en signifikant negativ innvirkning på sosialhjelpsutgiftene. Det betyr at små kommuner (invers folkemengde er stor) har lavere utgifter per innbygger enn større kommuner.

⁵ På grunn av høy korrelasjon mellom andelen ledige blant ungdom og voksne, så kan de to variablene for andelen ledige i ulike aldersgrupper til en viss grad konkurrere om oppmerksomheten, noe som kan bidra til usikre estimater.

Effekten av utskrivninger med alkoholrelaterte diagnoser var ikke signifikant i analysen for 1993, og det samme gjelder for 2000-data. For gjennomsnittlig kvadratmeterpris på brukte selveierboliger ble det i 1993 funnet en signifikant positiv effekt. I analysen for 2000 finner vi derimot ikke en signifikant effekt av boligprisene. Vi fant ingen signifikant effekt av pensjonsgivende lønnsinntekt per lønsmottaker verken i 1993 eller i 2000. Men denne variabelen er trolig lite egnet som indikator på fattigdomsproblemer, siden gjennomsnittsinntekten kan bli høy selv i kommuner med mange fattige, dersom inntektsfordelingen er tilstrekkelig skjev.

Estimatet på effekten av kommunale frie inntekter var ikke signifikant forskjellig fra null i den forrige analysen, og det samme finner vi i analysen av data for 2000. Sosialhjelpsutgiftene er med andre ord uelastiske med hensyn på inntekt. Den estimerte effekten av prosentparten for arbeidsgiveravgiften var signifikant positiv i analysen for 1993. Når avgiften økte med ett prosentpoeng økte utgiftene til sosialhjelp med om lag 10 kroner per innbygger. Dette ble tolket som en substitusjonseffekt siden sosialhjelpstjenester har lav arbeidskraftintensitet (størsteparten av utgiftene er overføringer til private). Resultatet ble imidlertid ikke gjenfunnet på data for 2000, der estimatet på effekten av arbeidsgiveravgiften ikke var signifikant forskjellig fra null.

Modell 2 - 5 i tabell 3 er forenklete versjoner av modell 1. Med data for 2000 finner vi at de estimerte effektene av antall arbeidsledige under 25 år og invers folke mengde blir noe påvirket når vi utelater bruttoflytting per innbygger og beregnet reisetid. Ellers er koeffisientene forholdsvis stabile. I modell 6 er det tatt med en dummyvariabel for å teste om kommunene i Troms og Finnmark skiller seg fra landets øvrige kommuner med hensyn til sosialhjelpsutgifter. Det er også inkludert en dummyvariabel for de kommunene som fikk storbytillegg i inntektssystemet. Kommuner som fikk storbytillegg var Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Drammen, Skien, Kristiansand og Tromsø. Fredrikstad fikk også storbytillegg, men ble som tidligere nevnt holdt utenfor i analysen. Effekten for disse kommunene var signifikant positiv i analysen for 1993, men ikke signifikant i analysen for 2000. Estimatet for koeffisienten for dummyvariabelen for Troms og Finnmark var signifikant negativt i forrige analyse, men ikke denne gangen. I modell 7 ble det tatt med dummyvariable for hver av de fire største storbyene i stedet for dummyen for storbyer. Dummyvariabelen for Oslo slo ut med sterkest effekt i 1993, men på et 5 prosent nivå var det ingen av de fire byene som hadde signifikant høyere sosialhjelpsutgifter per innbygger enn andre kommuner. I oppdateringen ble det heller ingen signifikante estimater, men i motsetning til forrige gang slo både Bergen og Oslo ut med like sterk effekt.

5. Sosialhjelp til ulike grupper av innvandrere og virkninger av sosial segregering

Resultatene over viser at antall utenlandske statsborgere med fjernkulturell bakgrunn fortsatt påvirker kommunale driftsutgifter til sosialhjelp. Det er grunn til å tro at også andre grupper av innvandrere kan ha høy hyppighet av sosialhjelpstilfeller. Kommunene mottar et eget integreringstilskudd for hver flyktning som er bosatt i løpet av de fem siste år (se Kommunal- og arbeidsdepartementet (1995)). I analysen nedenfor er disse flyktningene skilt ut som en egen gruppe, fordi kommunenes kostnader til integrering er forutsatt dekket av integreringstilskuddet, slik at det ikke er behov for noen kompensasjon gjennom inntektssystemet. Av øvrige innvandrere er det skilt ut to grupper med antatt høy sosialhjelpshyppighet:

- Innvandrere med fjernkulturell bakgrunn som ikke utløser integreringstilskudd (dvs at de ikke har flyktningestatus eller at de har vært mer enn fem år i Norge)
- Flyktninger med nærkulturell bakgrunn som ikke utløser integreringstilskudd (dvs at de har vært mer enn fem år i Norge)

Modell 8 i tabell 4 tilsvarer relasjon 5 i tabell 3 bortsett fra at vi har brukt den mer detaljerte inndelingen av innvandrere. I 1993 ble det funnet at bosetting av en ekstra flyktning i gjennomsnitt førte til en signifikant økning i sosialhjelpsutgiftene på om lag 10 000 kroner, mens øvrige innvandrere med fjernkulturell bakgrunn i gjennomsnitt krever om lag 6 000 kroner for en økning på én person. Den siste effekten var knapt signifikant. I analysen av dataene fra 2000 er det ikke lenger like stor forskjell på de to gruppene. En ekstra flyktning øker nå sosialhjelpsutgiftene med i gjennomsnitt 7 900 kroner, og en person fra gruppen av øvrige innvandrere med fjernkulturell bakgrunn gir i gjennomsnitt ca. 7 100 kroner i økte sosialhjelpsutgifter. Begge effektene er statistisk signifikante. Noe overraskende ble det forrige gang funnet at nærkulturelle flyktninger bosatt før 1989 (dvs. flyktninger som har vært i landet i over 5 år) hadde en signifikant negativ effekt på sosialhjelpsutgiftene. Denne effekten er snudd på hodet i oppdateringen som viser at flyktninger bosatt før 1996 i gjennomsnitt øker sosialhjelpsutgiftene med knapt 28 000 kroner. Denne økningen kan skyldes den store gruppen flyktninger fra det tidligere Jugoslavia som kom til landet på begynnelsen av 1990-tallet.

Sosial segregering kan føre til en opphopning av sosiale problemer i visse kommuner. En hypotese går ut på at slik opphopning av problemer virker utgiftsdrivende på sosialhjelpen fordi det gir høy hyppighet av tyngre sosialhjelpsbrukere. For å fange opp slike opphopningseffekter ble det dannet to forskjellige opphopningsindekser:

1. Opphopning av skilte/separerte og arbeidsledige. Denne indeksen er lik produktet av befolkningsandelene for skilte og separerte i alderen 16-59 år med registrerte arbeidsledige under 60 år, normert i forhold til gjennomsnittstørrelser for alle kommuner.
2. Opphopning av skilte/separerte, arbeidsledige og flyktninger bosatt i de siste fem år/fjernkulturelle innvandrere. Denne indeksen er lik produktet av befolkningsandelene for skilte og separerte i alderen 16-59 år og registrerte arbeidsledige under 60 år og summen av flyktninger bosatt i de siste fem år og øvrige fjernkulturelle innvandrere, normert i forhold til gjennomsnittstørrelser for alle kommuner.

Modell 9 viser at den første opphopningseffekten er signifikant positiv, se tabell 4 og 6. I modell 10 går det fram at også den andre opphopningseffekten er signifikant positiv. I analysen som bygger på data fra 2000 har effektene blitt større i tallverdi og har dessuten fått høyere t-verdier. Dette gir klare indikasjoner på at sosial segregering og geografisk konsentrasjon av «problemgrupper» fortsatt har en selvstendig effekt på sosialhjelpsutgiftene.

I modell 11 og 12 blir det testet i hvilken grad opphopningseffekter kan forklare de høye sosialhjelpsutgiftene per innbygger i enkelte storbyer. I analysen for 1993 fant vi at estimatet på koeffisienten for dummyvariabelen for storbyer ikke lenger var signifikant større enn null på et 5 prosents nivå. I den oppdaterte analysen er denne koeffisienten ikke signifikant i utgangspunktet, og den eneste effekten det får å inkludere opphopningsindeks 2 er at t-verdien for storbydummyen blir enda lavere.

6. Anslag på relative kostnadsvekter for sosialhjelpskriteriene

I inntektssystemet for kommunene i 2000 inngår det fire kriterier som er ment å fange opp variasjoner i sosialhjelp. Disse fire kriteriene er:

1. Innbyggere 16-66 år
2. Skilte og separerte 16-59 år
3. Arbeidsledige 16-59 år
4. Innvandrere med fjernkulturell bakgrunn (utenom flyktninger bosatt siste fem år)

En kostnadsvekt viser hvor stor del av utgiftsbehovet som kan tilskrives et bestemt kriterium som påvirker utgiftsbehovet, se Langørgen (2001). I inntektssystemet inngår det flere kriterier enn de som påvirker behovet for sosialhjelp, og vi vil derfor ikke gi noen fullstendig oversikt over mulige endringer i kostnadsnøkkelen for kommunene. Videre er det et skille mellom alderskriterier og andre kriterier i inntektssystemet, se NOU (1996:1). Vekter for alderskriteriene i inntektssystemet blir

avledet fra statistikk om hvordan ressursbruken fordeler seg på alder, mens de øvrige vektene blir beregnet ved hjelp av empiriske modeller av samme type som i dette notatet. Siden vi ikke finner noen signifikant effekt av andelen innbyggere 16-66 år, har vi valgt å holde dette kriteriet utenfor ved beregning av kostnadsvekter. Vi presenterer derfor relative kostnadsvekter for de tre øvrige kriteriene for sosialhjelp, der de relative vektene er skalert slik at de summerer seg til 1.

La $\{z_1, z_2, \dots, z_r\}$ være en mengde av r variable som påvirker utgiftsbehovet i en bestemt tjenesteytende sektor (f.eks. sosialhjelp). Anslag på relative kostnadsvekter (\hat{p}_j) for variabel j kan da beregnes etter følgende formel

$$(1) \quad \hat{p}_j = \frac{\hat{\phi}_j \bar{z}_j}{\sum_i \hat{\phi}_i \bar{z}_i},$$

der $\hat{\phi}_i$ er et parameterestimat for effekten av variabel i , og \bar{z}_i er et veid landsgjennomsnitt for variabel i , der folkemengden i hver kommune blir brukt som vekter. Slike gjennomsnitt er beregnet for de to årene 1993 og 2000 i tabell 7. I likning (1) kan vi tolke telleren ($\hat{\phi}_j \bar{z}_j$) som bidraget fra variabel j til utgiftsbehovet, mens nevneren er summen av bidragene fra alle variablene (inklusive variabel j) som inngår i kostnadsnøkkelen for den gitte sektoren. Metoden forutsetter at bidragene er positive, dvs. at $\hat{\phi}_j \bar{z}_j > 0$, noe som sikrer at kostnadsvektene blir positive. For de kriteriene som benyttes i inntektssystemet er kravet om positive vekter oppfylt. I utgiftsutjevningen i inntektssystemet er kriteriet for arbeidsledige definert som summen av arbeidsledige under 25 år og arbeidsledige 25-59 år, der den eldste gruppen er gitt 1/3 vekt. Det vil si at en arbeidsledig 16-24 år teller like mye som 3 arbeidsledige 25-59 år. Denne sammenvektingen er basert på resultatene til Langørgen (1995), se NOU 1996:1. Som et alternativ er det mulig å beregne separate kostnadsvekter for arbeidsledige i de to aldersgruppene, der den samlede kostnadsvekten for arbeidsledige framkommer som summen av kostnadsvektene for de to aldersgruppene. Vi har gjort slike beregninger basert på metoden i likning (1).

Tabell 2 viser relative kostnadsvekter basert på koeffisientestimer og variabelgjennomsnitt for hhv. 1993 og 2000. Parameterestimaterne er hentet fra modell 8 i tabell 4 og tabell 6, mens variabelgjennomsnitt er rapportert i tabell 7. Vekten for arbeidsledige 16-59 år er lik summen av vektene for de to aldersgruppene 16-24 og 25-59 år. Vekten for innvandrere omfatter kun innvandrere med fjernkulturell bakgrunn utenom flyktninger bosatt siste fem år i 1993. Nærkulturelle flyktninger som var bosatt i mer enn fem år er ikke inkludert i kostnadsvekten for innvandrere i 1993. Årsaken til

dette er at vi ikke fant at disse flyktningene bidro til økte utgifter i 1993. Ved hjelp av analysen for 2000 har vi beregnet to varianter for kostnadsvektene. I den ene varianten er ikke de nærkulturelle flyktningene inkludert i kostnadsvekten for innvandrere, mens denne gruppen av innvandrere er inkludert i den andre varianten. Begrunnelsen for å ta med en slik variant er at nærkulturelle flyktninger har en høy positiv marginal effekt på sosialhjelpsutgiftene i 2000. Dessuten ble det gitt kompensasjon for denne gruppen i inntektssystemet for 2000. Anslag på kostnadsvekter som inkluderer nærkulturelle flyktninger er dermed mer sammenliknbare med inntektssystemet i 2000.

Tabell 2. Relative kostnadsvekter for sosialhjelpskriterier

	Anslag 1993 (uten nærkulturelle flyktninger)	Anslag 2000 (uten nærkulturelle flyktninger)	Anslag 2000 (med nærkulturelle flyktninger)	Inntektssystemet 2000
Skilte og separerte 16-59 år	0,629	0,564	0,497	0,647
Arbeidsledige 16-59 år	0,308	0,249	0,220	0,292
Innvandrere*	0,063	0,187	0,283	0,061
Sum	1,000	1,000	1,000	1,000

* Kriteriet som blir brukt i inntektssystemet er førstegenerasjons innvandrere uten flyktningestatus fra ikke-industrialiserte land pluss innvandrere med flyktningestatus som har vært bosatt i Norge i mer enn 5 år. Kriteriet omfatter altså flyktninger fra industrialiserte land som har vært bosatt i mer enn fem år. Den anslåtte vekten for innvandrere i 1993 omfatter ikke nærkulturelle flyktninger, mens det er gjort beregninger både med og uten nærkulturelle flyktninger i 2000.

Den siste kolonnen i tabell 2 viser de relative vektene for sosialhjelp som kan avledes fra inntektssystemet for 2000. Antall skilte og separerte inngår også som et kriterium for barnevern i inntektssystemet, men vektene i tabell 2 omfatter bare sektoren for sosialhjelp. Skilte og separerte får en lavere vekt i 2000 enn i 1993 i henhold til våre anslag. Resultatene antyder derfor et behov for å nedjustere vekten for skilte og separerte når vi kun ser på sosialhjelpssektoren. Vi finner også en økning over tid i vekten for innvandrere og en reduksjon i vekten for arbeidsledige. Økningen i kostnadsvekten for innvandrere skyldes til dels at det har kommet til flere fjernkulturelle innvandrere som ikke fanges opp av integreringstilskuddet, og til dels at nærkulturelle flyktninger som har vært bosatt i mer enn fem år gir et ekstra bidrag når denne gruppen er inkludert i kostnadsvekten for innvandrere.

Referanser

Kommunaldepartementet (1990): Personminutter - nytt mål på befolkningens geografiske fordeling.

Kommunaldepartementet (1992): Inntektssystemet 1993 for kommuner og fylkeskommuner.

Kommunal- og arbeidsdepartementet (1995): Kommunenes utgifter i 1994 til bosetting og integrering av flyktninger og personer med opphold på humanitært grunnlag.

Kommunal- og regionaldepartementet (1999): Inntektssystemet for kommuner og fylkeskommuner 2000. Beregningsteknisk dokumentasjon til St.prp. nr. 1 (1999-2000). Rundskriv H-28/99.

Langørgen, A. (1995): Faktorer bak kommunale variasjoner i utgifter til sosialhjelp og barnevern. Notater 95/56, Statistisk sentralbyrå.

Langørgen, A. (2001): Inntektssystemet for kommunene: Måling av utgiftsbehov og fordelingsvirkninger. Rapporter 2001/27, Statistisk sentralbyrå.

Langørgen, A. og R. Aaberge (2001): KOMMODE II estimert på data for 1998. Notater 2001/6, Statistisk sentralbyrå.

NOU (1996:1): Et enklere og mer rettferdig inntektssystem for kommuner og fylkeskommuner. Kommunal- og arbeidsdepartementet, Oslo: Akademika.

Reid, S. (2002): Bosettingskriteriene i inntektssystemet til kommunene: Erfaringer med overgang til ny beregningsmåte og nye bosettingskriterier, 2002. Notater 2002/23, Statistisk sentralbyrå.

Aaberge, R. og A. Langørgen (1997): Fiscal and spending behavior of local governments: An empirical analysis on Norwegian data. Discussion Paper 196, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3 Forklaring av variasjoner i kommunale driftsutgifter til sosialhjelp per innbygger, 2000
(Minste kvadraters metode, t-verdier i parentes)

Modell	1	2	3	4	5	6	7
Konstantledd	-0,18 (0,34)	-0,25 -(0,48)	0,43 (0,89)	0,28 (1,48)	0,05 (0,62)	0,05 (0,58)	0,04 (0,47)
Fjernkulturelle utenlandske statsborgere per innbygger	19,00 (7,58)	19,31 (7,81)	17,24 (7,05)	17,25 (7,06)	17,85 (7,27)	17,29 (6,78)	17,36 (6,70)
Skilte og separerte 16-59 år per innbygger	10,81 (6,62)	10,66 (6,57)	9,55 (5,90)	9,40 (6,03)	9,26 (6,47)	9,04 (6,28)	9,08 (6,18)
Registrerte arbeidsledige under 25 år per innbygger	10,23 (0,55)	10,77 (0,58)	16,21 (0,87)	15,69 (0,84)	6,44 (0,36)	5,55 (0,31)	5,92 (0,33)
Registrerte arbeidsledige 25-59 år per innbygger	11,41 (2,30)	12,18 (2,50)	13,04 (2,64)	12,86 (2,62)	14,69 (3,08)	15,20 (3,05)	15,31 (3,05)
Mottakere av overgangsstønad per innbygger	-1,15 (0,21)	-0,69 -(0,13)	-3,05 (0,55)	-3,24 (0,59)	-1,76 (0,32)	-1,07 (0,19)	-0,91 (0,16)
Uførepensjonister per innbygger	-0,25 (0,24)	-0,12 -(0,12)	-0,31 (0,30)	-0,32 (0,31)	-0,27 (0,28)	-0,01 (0,01)	-0,04 (0,04)
Andel av befolkningen i alderen 16-66	0,76 (0,88)	0,84 (0,97)	-0,28 (0,34)				
Brutto flytting per innbygger	-2,23 (3,76)	-2,19 (3,70)					
Invers folkemengde	-224,52 (3,83)	-221,88 (3,79)	-267,44 (4,61)	-266,33 (4,60)	-179,90 (4,43)	-176,62 (4,31)	-176,29 (4,27)
Beregnet reisetid per innbygger	-0,01 (3,33)	-0,01 (3,23)	-0,01 (3,47)	-0,01 (3,45)			
Utskrivninger med alkoholrelaterte diagnoser per innbygger	1,99 (0,43)	2,25 (0,49)	4,22 (0,91)	4,29 (0,92)			
Gjennomsnittlig kvadratmeterpris på brukte selveierboliger	0,00 (0,07)	0,00 (0,17)	0,00 (0,36)	0,00 (0,40)	-0,01 (1,46)	-0,01 (1,62)	-0,01 (1,41)
Pensjonsgivende lønnsinntekt per lønnsinntaker	0,00 (0,97)	0,00 (1,21)	0,00 (1,47)	0,00 (1,57)			
Kommunale frie inntekter per innbygger	0,00 (1,63)	0,00 (1,73)	0,00 (1,30)	0,00 (1,33)			
Prosentats for arbeidsgiveravgift	0,00 (0,81)						
Dummy for kommuner i Troms og Finnmark						-0,04 (0,77)	-0,04 (0,72)
Dummy for kommuner med storbytillegg						0,15 (1,34)	
Dummy for Oslo							0,25 (0,79)
Dummy for Bergen							0,28 (0,94)
Dummy for Trondheim							0,14 (0,49)
Dummy for Stavanger							-0,10 (0,33)
Andel forklart varians (R²)	0,44	0,43	0,42	0,42	0,39	0,40	0,40

Tabell 4 Forklaring av variasjoner i kommunale driftsutgifter til sosialhjelp per innbygger, 2000 (Minste kvadraters metode, t-verdier i parentes)

Modell	8	9	10	11	12
Konstantledd	0,03 (0,36)	0,29 (2,54)	0,26 (2,84)	0,27 (2,80)	0,25 (2,60)
Flyktninger bosatt 1996-2000 per innbygger	7,87 (3,60)	7,61 (3,52)	-1,77 (0,70)	-1,91 (0,73)	-1,81 (0,70)
Andre innvandrere med fjernkulturell bakgrunn per innbygger	7,09 (3,19)	5,92 (2,67)	-13,15 (3,53)	-13,13 (3,51)	-13,64 (3,61)
Nærkulturelle flyktninger bosatt før 1996 per innbygger	27,96 (5,13)	29,28 (5,42)	29,55 (5,68)	29,65 (5,62)	29,78 (5,63)
Skilte og separerte 16-59 år per innbygger	7,47 (5,13)	0,42 (0,17)	5,15 (3,60)	5,13 (3,54)	4,87 (3,25)
Registrerte arbeidsledige under 25 år per innbygger	9,57 (0,54)	-16,40 (0,86)	-0,95 (0,06)	-0,96 (0,06)	-1,07 (0,06)
Registrerte arbeidsledige 25-59 år per innbygger	17,18 (3,61)	-10,80 (1,17)	4,53 (0,92)	4,37 (0,86)	4,52 (0,89)
Mottakere av overgangsstønnad per innbygger	0,99 (0,18)	1,91 (0,35)	2,99 (0,57)	3,02 (0,57)	2,90 (0,54)
Uførepensjonister per innbygger	0,05 (0,05)	0,45 (0,46)	-0,20 (0,21)	-0,22 (0,23)	-0,07 (0,07)
Invers folkemengde	-153,26 (3,76)	-155,26 (3,85)	-123,23 (3,15)	-123,56 (3,13)	-118,87 (2,99)
Gjennomsnittlig kvadratmeterpris på brukte selveierboliger	-0,01 (1,63)	-0,01 (0,91)	-0,01 (0,70)	-0,01 (0,70)	0,00 (0,31)
Opphopningsindeks 1		0,35 (3,50)			
Opphopningsindeks 2			0,15 (6,60)	0,15 (6,40)	0,15 (6,43)
Dummy for kommuner i Troms og Finnmark				0,00 (0,07)	0,00 (0,09)
Dummy for kommuner med storbytillegg				-0,03 (0,25)	
Dummy for Oslo					-0,03 (0,08)
Dummy for Bergen					0,38 (1,33)
Dummy for Trondheim					0,04 (0,15)
Dummy for Stavanger					-0,25 (0,91)
Andel forklart varians (R²)	0,42	0,43	0,47	0,47	0,47

Tabell 5. Forklaring av variasjoner i kommunale driftsutgifter til sosialhjelp per innbygger, 1993 (Minste kvadraters metode, t-verdier i parentes)

Modell	1	2	3	4	5	6	7
Konstantledd	-0,01 (0,04)	0,35 (1,27)	0,55 (2,04)	-0,06 (0,50)	-0,22 (2,79)	-0,23 (2,75)	-0,24 (2,86)
Fjernkulturelle utenlandske statsborgere per innbygger	12,05 (7,20)	12,26 (7,28)	11,24 (6,74)	10,39 (6,33)	10,08 (6,21)	9,73 (5,95)	9,51 (5,63)
Skilte og separerte 16-59 år per innbygger	10,70 (8,73)	11,33 (9,33)	10,73 (8,87)	9,90 (8,45)	9,86 (9,52)	9,49 (9,33)	9,67 (9,43)
Registrerte arbeidsledige under 25 år per innbygger	21,75 (3,22)	21,34 (3,13)	21,07 (3,06)	17,77 (2,61)	20,13 (3,01)	19,01 (2,90)	19,78 (3,00)
Registrerte arbeidsledige 25-59 år per innbygger	6,09 (2,61)	6,70 (2,87)	7,18 (3,05)	7,15 (3,02)	6,49 (2,76)	5,72 (2,48)	5,50 (2,36)
Mottakere av overgangsstønad per innbygger	-2,34 (0,64)	-5,86 (1,71)	-5,99 (1,73)	-7,26 (2,10)	-7,72 (2,32)	-2,98 (0,85)	-2,60 (0,74)
Uførepensjonister per innbygger	-0,95 (1,24)	-1,31 (1,73)	-1,31 (1,71)	-1,26 (1,64)	-1,29 (1,84)	-0,48 (0,66)	-0,54 (0,75)
Andel av befolkningen i alderen 16-66 år	-0,42 (0,85)	-0,82 (1,74)	-1,17 (2,54)				
Brutto flytting per innbygger	-1,11 (2,81)	-1,20 (3,02)					
Invers folkemengde	-38,10 (0,97)	-30,93 (0,78)	-47,66 (1,21)	-37,31 (0,95)	-71,52 (2,71)	-60,97 (2,34)	-61,62 (2,35)
Beregnet reisetid per innbygger	-0,00 (0,19)	-0,00 (0,58)	-0,00 (0,72)	-0,00 (0,57)			
Utskrivninger med alkoholrelaterte diagnoser per innbygger	4,24 (1,32)	3,03 (0,95)	3,29 (1,02)	4,07 (1,26)			
Gjennomsnittlig kvadratmeterpris på brukte selveierboliger	0,05 (2,29)	0,06 (2,96)	0,06 (3,06)	0,06 (3,07)	0,06 (2,94)	0,04 (2,28)	0,05 (2,34)
Pensjonsgivende lønnsinntekt per lønnsinntaker	-0,00 (0,66)	-0,00 (0,17)	-0,00 (0,48)	-0,00 (1,16)			
Kommunale frie inntekter per innbygger	-0,00 (0,02)	-0,00 (1,12)	-0,00 (1,51)	-0,00 (1,54)			
Procentsats for arbeidsgiveravgift	0,01 (2,74)						
Dummy for kommuner i Troms og Finnmark						-0,15 (3,95)	-0,14 (3,90)
Dummy for kommuner med storbytillegg						0,18 (2,46)	
Dummy for Oslo							0,39 (1,88)
Dummy for Bergen							0,16 (0,87)
Dummy for Trondheim							-0,08 (0,43)
Dummy for Stavanger							0,21 (1,11)
Andel forklart varians (R²)	0,60	0,60	0,59	0,58	0,58	0,60	0,60

Tabell 6. Forklaring av variasjoner i kommunale driftsutgifter til sosialhjelp per innbygger, 1993 (Minste kvadraters metode, t-verdier i parentes)

Modell	8	9	10	11	12
Konstantledd	-0,23 (2,79)	-0,07 (0,61)	-0,09 (1,00)	-0,12 (1,44)	-0,13 (1,47)
Flyktninger bosatt 1989-1993 per innbygger	10,07 (3,85)	10,44 (3,41)	2,34 (0,76)	4,94 (1,58)	4,81 (1,51)
Andre innvandrere med fjernkulturell bakgrunn per innbygger	6,05 (1,81)	5,45 (1,63)	-8,65 (1,87)	-8,69 (1,91)	-8,98 (1,96)
Nærkulturelle flyktninger bosatt før 1989 per innbygger	-7,17 (3,08)	-7,26 (3,13)	-5,53 (2,40)	-5,84 (2,58)	-5,72 (2,52)
Skilte og separerte 16-59 år per innbygger	10,09 (9,58)	5,56 (2,30)	8,49 (7,79)	8,44 (7,81)	8,53 (7,78)
Registrerte arbeidsledige under 25 år per innbygger	17,76 (2,64)	9,84 (1,28)	15,91 (2,41)	14,91 (2,30)	15,74 (2,42)
Registrerte arbeidsledige 25-59 år per innbygger	7,50 (3,12)	0,11 (1,33)	5,22 (2,17)	5,09 (2,16)	4,85 (2,05)
Mottakere av overgangsstønnad per innbygger	-8,14 (2,41)	-8,30 (2,46)	-7,34 (2,22)	-2,63 (0,75)	-2,24 (0,64)
Uførepensjonister per innbygger	-1,38 (1,93)	-1,28 (1,79)	-1,56 (2,22)	-0,81 (1,12)	-0,87 (1,21)
Invers folke­mengde	-78,38 (2,94)	-82,71 (3,10)	-87,12 (3,33)	-73,51 (2,83)	-73,92 (2,85)
Gjennomsnittlig kvadratmeterpris på brukte selveierboliger	0,06 (3,26)	0,06 (3,24)	0,06 (3,03)	0,05 (2,61)	0,05 (2,60)
Opphopningsindeks 1		0,18 (2,08)			
Opphopningsindeks 2			0,06 (4,49)	0,05 (3,74)	0,05 (3,69)
Dummy for kommuner i Troms og Finnmark				-0,14 (3,94)	-0,14 (3,94)
Dummy for kommuner med storbytillegg				0,15 (1,89)	
Dummy for Oslo					0,35 (1,64)
Dummy for Bergen					0,16 (0,85)
Dummy for Trondheim					-0,17 (0,89)
Dummy for Stavanger					0,23 (1,20)
Andel forklart varians (R²)	0,57	0,58	0,59	0,61	0,61

Tabell 7. Vektete gjennomsnitt for forklaringsvariable, folkemengde som vekter.

	1993	2000
Fjernkulturelle utenlandske statsborgere per innbygger	0,015	0,014
Flyktninger bosatt siste fem år per innbygger	0,006	0,006
Andre innvandrere med fjernkulturell bakgrunn per innbygger	0,009	0,022
Nærkulturelle flyktninger bosatt før siste fem år per innbygger	0,001	0,004
Skilte og separerte 16-59 år per innbygger	0,054	0,063
Registrerte arbeidsledige under 25 år per innbygger	0,007	0,002
Registrerte arbeidsledige 25-59 år per innbygger	0,019	0,011
Mottakere av overgangsstønnad per innbygger	0,010	0,009
Uførepensjonister per innbygger	0,054	0,061
Alkoholrelaterte utskrivninger per innbygger	0,004	0,005
Gjennomsnittlig kvadratmeterpris på brukte selveierboliger	4,317	9,215
Bruttoflytting per innbygger	0,089	0,103
Beregnet reisetid per innbygger*	13,531	7,604
Pensjonsgivende lønnsinntekt per lønnsinntaker	147,609	209,769
Invers folkemengde	0,000	0,000
Frie inntekter per innbygger	16,577	22,978
Prosent for arbeidsgiveravgift	12,556	12,442
Folkemengden 16-66 år per innbygger	0,652	0,652
Opphopningsindeks 1	1,507	1,343
Opphopningsindeks 2	4,040	3,480

* Nedgangen i gjennomsnittlig beregnet reisetid fra 1993 til 2000 skyldes i hovedsak endringer i beregningsmetoden, se Reid (2002).

De sist utgitte publikasjonene i serien Notater

- 2003/12 A.K Johnsen og T.M. Normann: Evaluering av informasjonstiltak og Internetttilbud i Folke- og bolig tellingen 2001. Dokumentasjonsrapport. 30s.
- 2003/13 R.J. Stene: Barn og unge inn i rettssystemet. Kriminalitet blant barn og unge. Del 1. 65s.
- 2003/14 U. Haslund: Straffereaksjoner mot unge. Kriminalitet blant barn og unge. Del 2. 59s.
- 2003/15 J. Bergh: Ungdommer i norske fengsler. Kriminalitet blant barn og unge. Del 3. 19s.
- 2003/16 I. Kvalstad: SEDA - Sentrale data fra allmennlegetjenesten. Teknisk dokumentasjon. 136s.
- 2003/17 K.I. Bøe og T. Sandnes: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport. Statsansatte. 1992-2000. 28s.
- 2003/18 C. Nordseth og T. Sandnes: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport. Inntekt og formue, 1992-2000. 42s.
- 2003/19 A. Rolland (red.): Borger- og brukerundersøkelser i en modernisert offentlig sektor. 112s.
- 2003/20 A-K.Brændvang, E. Evensen, P. Løkkevik og H. Sande Olsen: Næringene hotell, restaurant og samferdsel. Dokumentasjon av beregningene i nasjonalregnskapet. 53s.
- 2003/21 I. Håland, T. Köber og S.Lyby: Kvalitetssikring av driftsrutinene AKU. 14s.
- 2003/22 H. Hartvedt og E. Frisvoll: Kobling av adresseregistrene i DSF og GAB 2002. Dokumentasjon av samsvar og avik. 34s.
- 2003/23 A. Akselsen og T. Sandnes: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport. Stønader til enslig forsørger. 1992-2001. 46s.
- 2003/24 C. Nordseth og T. Sandnes: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport. Foreløpig uførestønad. 1992-2001. 39s.
- 2003/25 S. Derakhshanfar og T. Sandnes: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport. Økonomisk sosialhjelp. 1992-2001. 35s.
- 2003/26 A. Akselsen, S. Lien og T. Sandnes: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport. Pensjoner. Grunn og hjelpestønader. 1992-2001. 113s.
- 2003/27 E. Eng Eikebak og R. Johannessen: Forventningsindikator - konsumprisene. November-mai 2003. 17s.
- 2003/28 A. K. Mevik: Usikkerhet i konjunkturbarometeret. 50s.
- 2003/29 A. Finstad og K. Rypdal: Bruk av helse- og miljøfaglige produkter i hisholdningene - et forprosjekt. 33s.
- 2003/30 T. Jørgensen: Dokumentasjon av prosjektet "Overgang utdanning-arbeid". Årgangene 1999-2000. 54s.
- 2003/31 Å. Cappelen og L.S. Stambøl: Virkninger av å fjerne regionale forskjeller i arbeidsgiveravgiften og noen mulige mottiltak. 35s.
- 2003/32 A. Rognan: Forprosjekt om studenters levekår. 31s.
- 2003/33 S. Vatne Pettersen: Bosettningsmønster og segregasjon i storbyregionene. Ikke-vestlige innvandrere og grupper med høy og lav utdanning. Utredninger til Storbymeldingen, del 1. 71s.
- 2003/34 A. Barstad og M.I. Kirkeberg: Levekår og ulikhet i storby. Utredninger til Storbymeldingen, del 2. 95s.
- 2003/35 E.H. Nymoen, L. Østby og A. Barstad: Flyttinger og pendling i storbyregionene. Utredninger til Storbymeldingen del 3. 75s.
- 2003/36 A. Andersen, T. Løwe og E. Rønning: boforhold i storby. Utredninger til Storbymeldingen, del 4. 82s.
- 2003/37 D. Sve: Seksualitet og helse. Dokumentasjon av datafangsten. 19s.